

VISIO

ZIEN WAT WÉL KAN: BLINDE EN SLECHTZIENDE LEERLINGEN IN REGULIER ONDERWIJS

Wist je dat maar liefst 85% van de blinde en slechtziende leerlingen in Nederland gewoon naar een reguliere school gaat? Daar speelt de ondersteuning vanuit expertisecentrum Visio een grote rol in. Hun ambulant onderwijskundige begeleiders helpen leraren inzicht te geven en hun lessen aan te passen, zodat iedere leerling kan meedoen. Ook voor leerlingen zelf is die steun waardevol: zij ervaren persoonlijke aandacht en weten dat er altijd iemand achter hen staat. Zoals directeur Marcel Janssen samenvat: "We richten ons op het systeem rondom de leerling. Daar zit de echte winst."

BEWUSTWORDING EN ONDERSTEUNING

Visio verzorgt samen met Bartiméus het cluster 1-onderwijs voor blinde en slechtziende leerlingen. Hun deskundigheid blijft niet beperkt tot de eigen scholen: ook binnen het regulier en speciaal onderwijs ondersteunt Visio via ambulante begeleiding, een online platform, vakexpertise en scholing. Het start altijd met bewustwording: wat ziet de leerling

precies en wat betekent dat voor de lessen? "Leraren hoeven het niet zelf uit te zoeken," zegt Marcel. "Wij kijken mee en zorgen dat adviezen haalbaar en direct toepasbaar zijn."

ZIEN DOOR ANDERE OGEN

Met simulatiebrillen ervaren leraren hoe het is om bijvoorbeeld vanuit kokerzicht te kijken. "Dan zie je ineens wat je van een leerling vraagt als je steeds door het lokaal beweegt," zegt Marcel. Zo'n ervaring helpt leraren hun manier van lesgeven aan te passen, bijvoorbeeld door vanaf één plek les te geven of de verlichting te verbeteren. Kleine aanpassingen, groot effect.

ONLINE EN VAKSPECIFIEK

Naast de begeleiding op school is er ook online ondersteuning via Eduvip.nl; een platform met filmpjes, lesmaterialen en praktische tips die altijd beschikbaar zijn. Daarnaast kunnen leraren met vakspecifieke vragen terecht bij de Visio-helppdesk. "Zo'n korte lijn naar de juiste expert helpt enorm," zegt Marcel.

“En onze scholingstrajecten zijn minstens zo belangrijk: daar ontmoeten leraren elkaar en wisselen ervaringen uit. Dat is waardevol, want veel leraren krijgen in hun hele loopbaan maar één keer een blinde leerling in de klas.”

ZELFSTANDIG OP WEG

Visio leert leerlingen zo vroeg mogelijk zelfstandig te werken met hulpmiddelen. Een voorbeeld is de brailleleesregel: een apparaat dat brailletekst toont en verbonden is met een laptop. In groep 2 starten sommige leerlingen al met oefenen, zodat ze in groep 3 direct mee kunnen met het leesproces. “De woordjes die je leert in braille zijn heel anders dan in het reguliere leesonderwijs. Dus we starten intensief,” licht Marcel toe.

HULPMIDDELEN BIJ PRAKTIJKVAKKEN

Ook bij praktijkvakken zijn er slimme oplossingen. Zo gebruiken leerlingen een glazen ringetje in de pan dat gaat rinkelen zodra het water kookt. En met apps als Be My Eyes kunnen ze via hun telefoon een foto maken van een voorwerp of etiket. De app beschrijft dan wat erop staat. Marcel: “Zelf koken, zelf boodschappen doen. Niet afhankelijk zijn van iemand anders. Dat is waar we naartoe werken.”

REGIE OVER JE EIGEN LEREN

Leerlingen worden gestimuleerd om zelf hun onderwijs mee vorm te geven en hun behoeften te benoemen. In het

voortgezet onderwijs zitten zij bijvoorbeeld zélf het gesprek voor met hun mentor en begeleider. Die aanpak is onderdeel van vijf kritische succesfactoren – punten die jongeren zelf hebben opgesteld na onderzoek onder blinden en slechtzienden die succesvol hun plek in studie, werk en samenleving hebben gevonden. Marcel: “Een van de belangrijkste lessen: weet wat je wél kunt en hoe je dat laat zien.”

DREMPELS IN ZICHT

Toch zijn er nog obstakels. De verplichte doorstroomtoets in groep 8 is voor veel blinde leerlingen niet toegankelijk. “Alleen de Cito-toets is verplicht toegankelijk gemaakt,” vertelt Marcel. “Maar als een school bijvoorbeeld de IEP-toets aanbiedt, kan de leerling die niet zelfstandig maken.” Ook educatieve software vormt een uitdaging. Denk aan programma’s waarin knoppen visueel bewegen of geen alternatieve beschrijvingen bevatten. Voor een blinde leerling zijn die functies dan onbruikbaar. Marcel: “We zijn daarover voortdurend in gesprek met ontwikkelaars, uitgevers en het ministerie, maar het blijft taai.”

WAARDERING VAN LERAREN EN OUDERS

Ondanks die hindernissen is de waardering groot. Uit tevredenheidsonderzoeken blijkt dat leraren én ouders de ondersteuning hoog waarderen. Leraren ervaren meer vertrouwen en handelingsruimte, ouders weten dat ze er niet alleen voor staan. “Een blinde leerling

in je klas kan spannend zijn, zeker als je onderwijs visueel is ingericht,” zegt Marcel. “Daarom waarderen leraren onze expertise zo: ze krijgen tips en zien meteen dat het werkt.”

#WATKANWEL

Door het gebruik van de hashtag #watkanwel op LinkedIn en via campagnes benadrukt Marcel steeds de mogelijkheden van blinden en slechtzienden. Hij noemt voorbeelden: een blinde student die afstudeerde aan de pabo en direct een baan vond, of leerlingen die beter met Microsoft-technologie kunnen werken dan hun ziende leeftijdsgenoten. Toch heeft maar 35% van de blinde en slechtziende mensen in Nederland een betaalde baan, ondanks diploma’s.

Daarom een oproep: “Ga niet uit van wat er niet kan,” zegt Marcel. “Want vaak kan het wél. En dat geldt niet alleen voor onderwijs. Ook op de arbeidsmarkt moeten we voorbij de belemmeringen kijken. Waarom zou iemand geen waardevolle collega kunnen zijn?”

ERVARINGEN VAN LEERLINGEN

De elfjarige Fleur heeft aniridie, een oogaandoening waardoor ze onder meer lichtgevoelig is. Op de basisschool kreeg ze veel steun van haar ambulant begeleider Yvette: “Zij keek mee in de klas naar wat ik nodig had, zoals een schuine tafel, vergrote boeken of een plek met het juiste licht. Ook hielp ze mij bij een spreekbeurt over mijn oogaandoening, zodat er meer begrip

kwam in de klas. Nu ik op de middelbare school zit, gaan we dat weer doen. Yvette laat ook mijn nieuwe docenten met speciale brillen ervaren hoe ik kijk, zodat ze beter begrijpen wat ik nodig heb.”

Chang Yun (14) zit in vmbo-3 en ziet minder dan 10%. Al sinds de basisschool kan hij terugvallen op zijn ambulant begeleider Bart. ‘Hij heeft goed geholpen bij de overgang naar de middelbare school. Ik ben blij dat ik altijd met vragen bij hem terecht kan. Qua hulpmiddel heb ik veel aan een draagbare camera die ik aan mijn laptop koppel om te schrijven of tekenen. Vroeger stond er een groot apparaat vast in één lokaal, nu kan ik het in elke les gebruiken. Dit jaar volg ik voor het eerst scheikunde. Mijn docent had nog geen ervaring met slechtziendheid en vroeg een scheikunde-expert van Visio om tips. Zo kan ik toch goed en veilig werken en dat geeft hem vertrouwen.”

MEER INFORMATIE

Marcel Janssen

marceljanssen@visio.org

www.visio.org